

A Révai Nagy Lexikona főszerkesztője

„Elsősorban világos volt előttünk, hogy Lexikonunknak, amennyire az emberileg csak lehetséges, tárgyilagosnak kell lenni.” Révai Mór János könyvkiadó, a Révai Nagy Lexikona főszerkesztője és kiadója 155 éve született.

„A lexikon-cikknek minden címszónál pártoskodás, tudományos, politikai, felekezeti elfogultság nélkül, teljes objektivitásra kell törekednie és csak megállapított igazságokat közölnie.” Révai (Révay) Mór János könyvkiadó, a Révai Nagy Lexikona főszerkesztője és kiadója 155 éve, 1860. február 24-én született Eperjesen. A budapesti és a lipcsei egyetemen végezte tanulmányait. Apja, Révai Sámuel előkelő Váci utcai boltjában kezdte könyvszakmai pályafutását. 1880-tól a családi cég könyvkiadói osztályának vezetőjeként egyre nagyobb szabású tervei nyomán az addig főleg a vidéki könyveladásból és terjesztésből élő cég mind nagyobb befolyást és hasznot szerzett a magyar könyvpiacra. 1895-ben testvérével, Ödönnel megalapította a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Rt.-t, amelynek vezérigazgatója lett. Hihetetlen érzéke volt az üzlethez, merész újításai, meglepő ötletei rendszerint egy átfogóbb tervek részei voltak. Rájött arra, hogy a könyvszakma csak akkor tud igazán komoly tőkés vállalkozássá fejlődni, ha egyetlen cégen belül egyesíti magában a könyvkészítés és a terjesztés minden elemét: a nyomdát (1917-től), a kiadót és a terjesztői hálózatot. Mesteri módon, átgondolt, folyamatosan megőrzött értékkelvűséggel állította fel kapcsolatrendszerét, jól megfizette, ezért megszerezte, lassan kizárólagossá tette az akkor élő legnagyobb és legnépszerűbb írók műveinek kiadási jogát és persze az alkotók barátságát is. Soha nem adott ki értéktelen alkotásokat, még a pillanatnyi üzleti siker érdekében sem.

Sikeres szakmai újítást valósított meg a könyvterjesztésben a kolportázssal, könyveknek füzeteként vagy részletfizetésre történő árusításával.

Irányítása alatt jelent meg Jókai Mór műveinek százkötetes, Mikszáth Kálmán tizenkét kötetes jubiláris kiadása, valamint Az Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képekben című ötkötetes reprezentatív album.

A 20. század első éveire esett a magyar irodalmi műveltség szempontjából nagy jelentőségű Klasszikus Regénytár, majd a Világkönyvtár közreadása. Megszerezte a Pallas Nagy lexikona exkluzív terjesztési és kiadási jogát, amelynek birtokában elkezdte a Révai Nagy Lexikona publikálását. A 18 kötetes folyam 1910 és 1926 között látott napvilágot (később még két pótkötete jelent meg), az utolsó kötet utószavát már halálos ágyán fogalmazta meg.

„Tárgyilagosság. Amikor a Lexikon kiadását elhatároztuk, arra a kérdésre kellett válaszolnunk, hogy milyen elvi szempontok vezessenek bennünket vitás kérdések tárgyalásánál. Elsősorban világos volt előttünk, hogy Lexikonunknak, amennyire az emberileg csak lehetséges, tárgyilagosnak kell lenni. Világos volt előttünk, hogy vitás kérdésekben sem szabad rezonálni és kritizálni és egyoldalúan állást foglalni, hanem közölni kell a különböző felfogásokat, higgadtan és tárgyilagosan és a művelt olvasóra rábízni, hogy a különböző nézetek között alkossa meg a maga ítéletét. Tárgyilagosan ismertető, polémiáktól tartózkodó, pártszempontok fölé emelkedő, felvilágosító és tárgyilagos szellemű ismertetésben látja célját a modern Lexikon.” (Részlet Révay Mór János utószavából – 1926. június vége)

A Révai testvérek könyvkiadói munkásságuk mellett tevékeny részt vállaltak a főváros művészeti életében, a Nemzeti Szalon és a Könyves Kálmán Művészeti Szalon működtetésében is. Mindketten gyakori képviselők voltak, főként a nagybányai és más modern irányzatot képviselő művészek műveit gyűjtötték. Az első világháborútól kezdve élénk publicisztikai tevékenységet is folytatott. Írók, könyvek, kiadók című kétkötetes emlékirata művelődéstörténeti jelentőségű forrás a 19–20. század fordulójának sokszínű könyvki-

adásáról, alkotói világáról; a mű 2006-ban reprint kiadásban is megjelent. Közéleti szerepet is vállalt, 1901-ben és 1905-ben országgyűlési képviselővé választották a Szabadelvű Párt tagjaként. 1926. július 7-én halt meg Budapesten. A *Révai Testvérek Rt.* nem szűnt meg a szerző halálával, csupán a jogutód Szépirodalmi Könyvkiadó rend-

szerváltást követő széthullásával fejeződött be története, de az antikváriumokban még ma is tart.

/Forrás: <http://cultura.hu/kultura/a-revai-nagy-lexikon-foszerkesztoje/>

(F. Iné)